RIJEKA DANAS

KOLUMNE

Dominique Kirchner Reill (University of Miami): Kako je karizmatični populist prije 100 godina Riječanima pokvario Božić!

By **livio** - December 15, 2020 0

Prije sto godina, talijanski su nacionalisti zaratili s vlastitom zemljom, donijevši pograničnom gradu Rijeci "Krvavi Božić". Donosimo vam jučerašnji komentar američke sveučilišne profesorice Dominique Kirchner Reill koja je u riječkoj povijesti pronašla dodirne točke s našom suvremenom stvarnošću.

Godine 1920. u malom gradiću izvan Torina u Italiji, 17-godišnji Luigi De Michelis bio je sve što su njegovi roditelji kao pripadnici srednje klase mogli tražiti: Bio je omiljen učenik od strane učitelja, što je bilo važno za njegovog oca, učitelja. Bio je omiljen i svećeniku, što je bilo važno njegovoj majci, koja je pisala katoličke dječje knjige.

No, ubrzo je Luigi počeo učestalo pratiti vijesti. Onda je počeo potajno odlaziti na sastanke. Odjednom je dobrog dječaka De Michelisa više zanimao čovjek koji je punio novinske stupce , tkz. "Comandante", nego mišljenje obitelji i učitelja.

POPULAR RECENT COMMENTS

Vedrana Rudan: Jebali vas lampaši!
November 30, 2020

Goran Šarić: Nasljeđe Tuđmanizma
December 11, 2020

Alarmantno stanje u PGŽ: Epidemiolozi tvrde da žarišta nisu škole i radna mjesta!
December 3, 2020

Luigi de Michelis

Prije nego što su njegovi roditelji shvatili što se događa, Luigi je pobjegao iz kuće, ne završivši srednju školu, kako bi se pridružio pokretu koji je osvojio njegovo srce i um. Krajem 1920. Luigi je poslao pismo roditeljima kako bi pripremio roditelje za skori obračun, oružani sukob između talijanskih nacionalista (među kojima je bio i Luigi) i vojske Kraljevine Italije, bitku koju će povijest pamtiti kao „Krvavi Božić" u Rijeci.

Luigi je u pismu upozorio roditelje: "*Uskoro će biti bitka, možda me uskoro više neće biti. Tješite se misleći da sam umro za najviše ideale … "*.
Kako populistička, politička karizma mijenja svijet i kako ju možemo kontrolirati? Priča o tome kako je obitelj De Michelis izgubila dijete – povijest koja obuhvaća "Krvavi Božić" – nudi trajne odgovore na ta pitanja.

Karizmatični, populistički političari mogu imati kult. Comandante, kojim je Luigi bio opsjednut, nije bio Mussolini, već njegov prethodnik Gabriele D'Annunzio, koji je bio najpoznatiji živući Talijan 1920. godine. Do kraja Prvog svjetskog rata D'Annunzio je stvorio famu oko vlastite osobnosti na načine koje može samo tako slavna osoba.

Prije Prvog svjetskog rata D'Annunzio je bio najcjenjeniji talijanski dekadentni pjesnik i poznati ženskaroš. Tijekom rata, u 52. godini, prijavio se kao najstariji talijanski časnički dragovoljac. Upravljao je zrakoplovima, brodovima s posadom i vrištao iz rovova, posvuda koristeći svoju popularnost u talijanske vojne svrhe. Nakon rata bio je najglasniji zagovornik talijanskog teritorijalnog ekspanzionizma.

Mussolini bi pratio D'Annunzijeve pozive, iako se njih dvoje se nisu slagali, zapravo slagali su se oko malo toga osim oko talijanske veličine i nemoći talijanske vlade. Dok je Mussolini užurbano vrbovao nasilnike da grade svoju fašističku stranku, D'Annunzio je iskoristio svoju daleko veću slavu za organiziranje golemih skupova i drskih i emocionalno manipulativnih medijskih nastupa u kojima je napadao legitimnu talijansku vladu.

D'Annunzio je stvarao kombinaciju šoka i empatije. Citirao bi Dantea, a zatim nazvao bi talijanskog premijera "usranom glavom". Elegantni kicoš, no s druge strane se predstavljao kao "*jedan od momaka*", odlučan u namjeri da se osveti u ime onih koji su se osjećali prevarenima od strane države i svijeta u cjelini. Simpatični dječaci iz srednje klase poput Luigija, naravno, nisu prevareni, već su odgovorili na poziv da kažu čime se ne slažu i na cilj koji je obećavao spriječiti korumpiranu talijansku birokraciju da zaustavi ostvarivanje Italije u njenoj sudbinskoj veličini.

Kako je Italija trebala postići tu veličinu? Koji je bio povod zbog kojeg je Luigi bio spreman umrijeti? Posljednji redak Luigijevog pisma roditeljima jasno kaže: *„Budite sigurni, vaš vas sin pozdravlja, proglašavam se posramljenim što sam Talijan, i što više ne želim biti Talijan, od sada sam Fiuman. Zbogom, Luigi.* "

Crtež Luigija de Michelisa, u pozadini brodogradilište "Danubius" (današnji 3. maj)

Pozivanje na "fiumanstvo" sada je nejasno, ali tada je bio poklič za talijansko teritorijalno širenje. Fiume, danas poznata pod hrvatskim imenom Rijeka, bila je multietnički lučki grad smješten na sjeveroistočnom Jadranu. Prije 1918. bila je polunezavisna država grad u okviru mađarske polovice Habsburške monarhije. Većina Fiumana (za razliku od Luigija) nisu se identificirali kao Talijani po materinjem jeziku, a većina je bila višejezična. Značajni dijelovi Fiumana svoj su materinji jezik proglasili druge jezike osim talijanskog – 26 posto hrvatski, 13 posto mađarski, 5 posto slovenski, 5 posto njemački.

Ova raznolikost nije zanimala D'Annunzija i njegove sljedbenike. Umjesto toga, Rijeku su vidjeli ispunjenu Talijanima i kao metu – mjesto koje bi mogli uzurpirati kako bi Italiju ponovno učinili velikom.

Činilo se da je Rijeka zrela za uzurpaciju zbog političkih posljedica na kraju I. svjetskog rata. Prije rata gotovo 300 milijuna Europljana (uključujući Fiumane) živjelo je u nekom kontinentalnom carstvu, bilo njemačko, rusko, austrougarsko ili osmansko. Kad su sva ova carstva raspuštena 1918. godine, nove su se zemlje stvorile na njihovom teritoriju, dok su se postojeće zemlje širile kako bi upile teritorij koji su mogle dobiti. Pod vodstvom pobjedničkih sila Antante, mirovni pregovori u Parizu 1919. godine postali su svađa oko toga koje će države što dobiti.

Mala Rijeka pretvorila se u jednu od najvećih glavobolja koju su pariški diplomati pokušali riješiti jer se gradsko talijansko-nacionalističko vodstvo proglasilo diplomatski i pravno neovisnim sada kada je njegovo carstvo nestalo (pozivajući se na njihovu dugogodišnju poluneovisnost grada-države). To nije bio jedini problem. Također su inzistirali na tome da im je nova neovisnost dala pravo da se pripoje Italiji.

Pariški mirovni diplomati, s američkim predsjednikom Woodrowom Wilsonom u prvom planu, opetovano su odbijali pokušaje pripojenja Rijeke Italiji; iznijeli su argumente slobodne trgovine jer bi davanje Rijeke Italiji značio potpuni trgovački monopol Italije nad Jadranom i istaknuli su da se barem polovica riječkog stanovništva ne smatraju Talijanima.

D'Annunzio je ubrzo postao najistaknutiji kritičar ovog principa, napadajući Wilsona jer pokušava "unakaziti" pobjedu Italije u Prvom svjetskom ratu, negirajući s pravom stečenu dominaciju nad Jadranom. D'Annunzio je mjesecima organizirao skupove ispunjene lažima i s ksenofobnim porukama protiv „Slavena“ da potakne talijansku kontrolu nad Jadranom. U rujnu 1919. D’Annunzio i njegova ekipa prestali su samo razgovarati i odlučili su okupirati Rijeku.

D’Annunzio i njegovi sljedbenici izabrali su Rijeku pored ostalih jadranskih žarišta, jer ih je riječko vodstvo pozvalo da dođu. Tako su, uz zvuk crkvenih zvona i bez ispaljenog metka, ušli u Rijeku i proglasili ga dijelom Italije, bez obzira na to na to što su mislile vlasti u Parizu, Rimu, Beogradu ili Washingtonu. Ovo nesankcionirano zauzimanje grada bilo je uznemirujuće i novine po cijelom svijetu su pratile događaj. Luigi je bio među onima koji su očajnički željeli biti dio ove spektakularne priče o Rijeci.

D’Annunzio i njegovi sljedbenici očekivali su da će njihovo faktičko pripojenje Rijeke Italiji biti odobreno u roku od nekoliko tjedana. Pogriješili su. Iz mjeseca u mjesec marširali su po gradu izgovarajući svoje beskrajno geslo aneksije “Italija ili smrti!” ali nijedan šef države nije bio spreman prepoznati njihovu činjenicu.

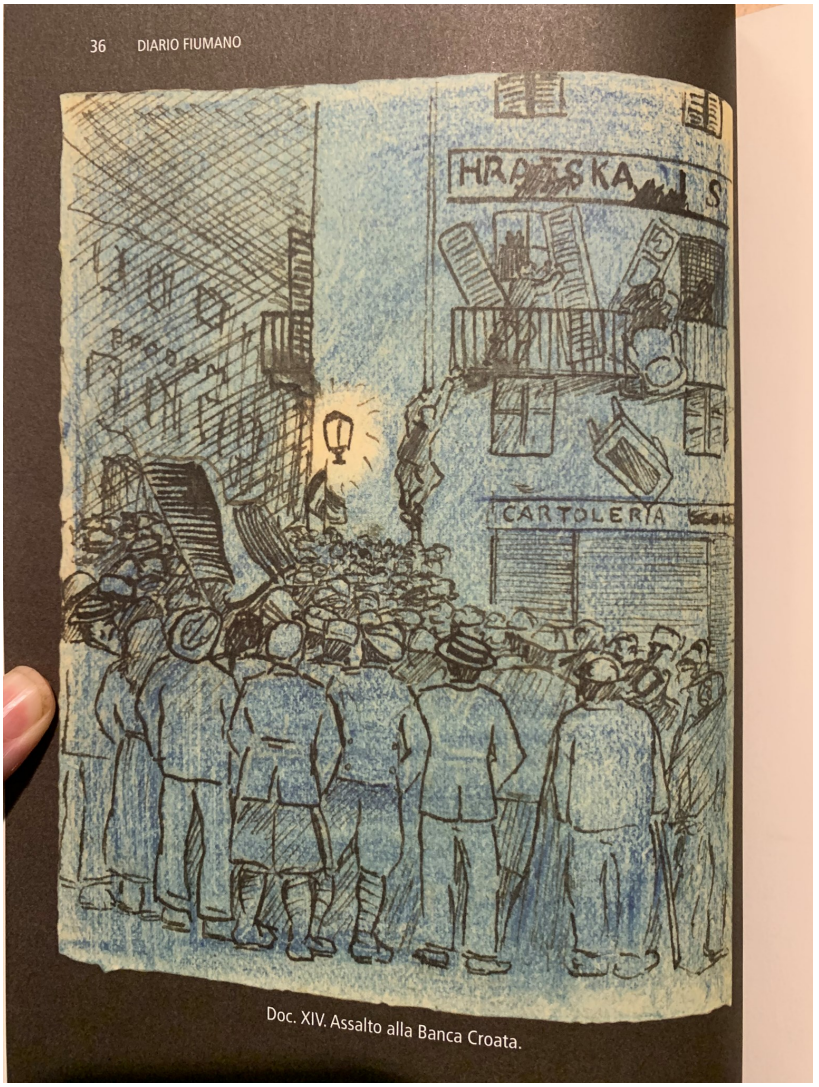

Crtež Luigija De Michelisa, Napad Ardita na hrvatsku banku. Foto: Dominique Reill

U međuvremenu, deseci tisuća Riječana pretrpjeli su stvarnost onoga što je značilo biti država koja je nastala od novog globalnog poretka. Krivotvorenje je bilo potaknuto, sa 60 posto falsificirane valutne mase i bez velike državne infrastrukture na raspolaganju koja bi suzbila ovaj fenomen i stabilizirala situaciju. Zakoni napisani u austrougarsko doba krpani su kako bi izgledali i zvučali talijanski, ali svi su bili zbunjeni u pogledu stvarnih pravila.

S obzirom da nisu bili sigurni gdje će se Rijeka smjestiti na geopolitičkoj karti, gradski policajci odbili su slijediti naredbe o registraciji vlastite nacionalnosti, iako su svi govorili talijanski. Školskim učiteljima koji su govorili hrvatski i mađarski naređeno je da u slobodno vrijeme pohađaju tečajeve talijanskog jezika kako bi bili sigurniji da razumiju proglase o talijanstvu Rijeke. Angažirani su prevoditelji kako bi se sakrila činjenica da su mnogi birokrati i poduzeća i dalje funkcionirali više po višejezičnom srednjoeuropskom načinu razmišljanja nego po jednojezičnom talijanskom. I svakim danom svi su postajali sve siromašniji i gladniji je je D’Annunzijeva Rijeka postajala sve više diplomatski izoliranija.

D'Annunzio u Rijeci.

Riječki fijasko trajao je 15 mjeseci prije nego što su se Kraljevina Italija i nova Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca (koja će uskoro biti poznata i kao Jugoslavija) složili da je jedini način da se prekine ovaj destabilizirajuća situacija učiniti Rijeku neovisnim gradom-državom. To je značilo da niti jedna nacionalna država neće imati pravo na nju. D'Annunzio je odbio priznati ugovor; još uvijek je tražio aneksiju po principu "Italija ili smrti!" Italija je zaprijetila vojnom akcijom. D'Annunzijev je odgovor bio: Dođite.

Na kraju je Italija odlučila napasti, ali – kako bi izbjegla reakciju javnosti – pričekala je do Božića 1920., kada je čitateljstvo novina bilo najniže. (Talijanski su političari na teži način naučili da je D'Annunzio bio mačka za medije).

Prije nego što su zapucali prvi hici, D'Annunzio je ponovno dokazao zašto ga se tisak nikad nije mogao zasititi. Nazvao je napad Italije bratoubilačkim "Krvavim Božićem", naziv koji je odjeknuo u javnosti. Možda je pobijedio u medijskom ratu, ali talijanska vojska nikako nije mogla izgubiti u pravom ratu. Grad je bombardiran; Talijanski su vojnici napali. D'Annunzijevi sljedbenici raznijeli su infrastrukturu i pucali na pristigle vojnike. Srećom, rijetko je koji vojnik umro, iako je D'Annunzio često lagao o tome, napuhavajući broj žrtava s obje strane. Još je manje civila stradalo, ponajviše zato što su se skrivali u svojim domovima čekajući da ludilo prestane.

Do novogodišnje noći riječki gradski oci uvjerili su D'Annunzija da se preda i prizna ugovor. Italija je pobijedila, ali sve su strane smatrale da su izgubile. Italija je redovito demonizirana zbog počinjenja bratoubilačkog napada u sveto doba. D'Annunzio je ismijavan jer se uopće nije predao.

Kao i većina njegovih drugova, Luigi je preživio i vratio se kući mamuran (doslovno i figurativno) iz čitavog iskustva. Naredne je godine proveo radeći kako bi nadoknadio planove srednje klase koje su roditelji za njega uvijek imali. Sa svojim "fiumanskim" identitetom, završio je sveučilište, pridružio se fašističkoj stranci (poput milijuna drugih) i postao cijenjeni ljekarnik u primorskom gradu sjeverno od Rima.

Međutim, budućnost stvarnih Riječana bila je manje jednostavna za rehabilitaciju. Ostali su živjeti na materijalnim i političkim ruševinama "Krvavog Božića" od kojeg se većina skrivala, a malo tko ga podržavao.

Ništa se od ovoga nije trebalo dogoditi. To što jest, i dalje otvara važna pitanja. Zašto bi talijanski nacionalisti ratovali protiv vlastite talijanske nacionalne države? Zašto bi fini dječaci poput Luigija odustali od svega da im se pridruže? Kako i zašto je grad prepun ne-Talijana privukao toliko sljedbenika D'Annunzija u njihovoj očajničkoj misiji da Rijeka postane "Italija ili smrt"?

Povjesničari karizmatičnih lidera napisali su stotine knjiga pokušavajući odgovoriti na prva dva pitanja; većina zanemaruje posljednje pitanje. Mnogi su odgovori u suštini psihološki; istražuju kako su ljudima isprali mozak misleći da će se "pravda" za Italiju ostvariti putem zauzimanja grada za kojeg je malo Talijana ikad čulo.

Te su povijesne priče zastrašujuće jer pokazuju da kombinacija karizme, bijesa i tendencioznih medija mogu uvjeriti ljude da čine stvari za koje nitko dotad nije smatrao prihvatljivima.

Lako je vidjeti kako se ova lekcija odnosi na Mussolinijev uspon, ali je i zastrašujuće relevantna upravo sada, u Sjedinjenim Državama i širom svijeta.

Za mene je ipak najstrašniji dio moć karizmatičnog populizma. Najviše se bojim posljednjeg retka Luigijeva pisma, gdje se on identificira kao "Fiuman".

Ništa nije moglo biti toliko daleko od istine. U svom dnevniku i pismima Luigi je često priznavao koliko mu je Fiume strana. No, on i ostatak D'Annunzijeve pratnje uspješno su se uvjerili, veći dio svijeta koji čita novine i većina povjesničara da su oni – agresivni autsajderi – bili Rijeka. Kao što pokazuje cijeli ovaj narativ "Krvavog Božića", karizmatična populistička politika ne samo da nas uvjerava da pobjegnemo od kuće ili ostavimo obitelj i zemlju, ona imaju moć izbrisati sve izvan te politike, uključujući i samu stvarnost.

Zato se u sučeljavanju s populizmom i karizmatičnim vođama moramo usredotočiti više na svijet kojeg su izbrisali nego na svijet koji su htjeli nametnuti. Trebamo proučiti koliko je to razmišljanje ispranog mozga bilo pogrešno, umjesto da se usredotočimo na njegovu privlačnost ljudima. U suprotnom, riskiramo ponoviti upravo ovu podlu viziju: da su vođa i njegovi sljedbenici sve što svijet treba znati.

To je također razlog zašto je povijest bitna. Važno je zamijeniti uvriježene "izvanredne" priče poput "Krvavog Božića" stvarnostima koje su proizvele "Božić ruševina". Važno je također prepoznati da pobjeđivanje politike karizme zahtijeva oduzimanje pozornice ili balkona, kako bi ljudi mogli vidjeti svu dramu, nevolje, nadu i neuspjehe velikog multietničkog svijeta kojeg su D'Annunzio, Mussolini i Trump tako rado i teško zasjenili.

—

Dominique Kirchner Reill je izvanredna profesorica moderne europske povijesti na Sveučilištu u Miamiju i autorica knjige: **The Fiume Crisis: Life in the Wake of the Habsburg Empire (Riječka kriza: Život na koncu Habsburške monarhije)**.

Tekst je objavljen na: **Zocalo Public Square**

VIŠE S WEBA

Božićni spektakl u Galovcu

Danas tisuću više oporavljenih nego zaraženih osoba u Hrvatskoj

U OBŽ nešto manje od 200 pozitivnih, preminulo sedam osoba

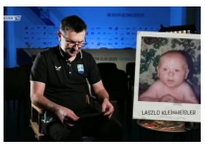

Bočkaj, Laslo, Pilj i ostali kao bebe zadali muke Bjelici

Sponsored by Midas

TAGS D'ANNUNZIO GABRIELE D'ANNUNZIO KRVAVI BOŽIĆ RIJEKA RIJEKA DANAS

Like 42

Previous article

Kod Bribira pronađene ljudske kosti!

Next article

Zašto Italija gradi 1500 drvenih paviljona za cijepljenje?

livio

RELATED ARTICLES MORE FROM AUTHOR

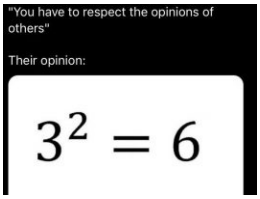

Poznati hrvatski fizičar: Da sam inteligentno sebično đubre, svima bih pričao da je novo cjepivo opasno

Podobnik: Dajte nam vaučere i reforme, dosta nam je tatinih sinova

Kakav će biti svijet nakon korone?

LEAVE A REPLY

Comment:

Name:*

Email:*

Website:

Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

Post Comment

RIJEKA DANAS

Portal Rijeka Danas je godinama vodeći news portal Rijeke i Kvarnera s najaktualnijim novostima iz svijeta politike, sporta, zabave, kulture i biznisa. Možete nas pratiti putem web adresa www.rijekadanas.com i www.kvarnerdanas.com kao i putem naše facebook stranice: https://www.facebook.com/rijekadanas

EVEN MORE NEWS

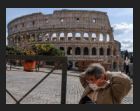

Italija uvela totalni lockdown za Božić i Novu godinu!

December 19, 2020

Južnoafrički znanstvenici otkrili novi soj koronavirusa koji u drugom valu pogađa...

December 18, 2020

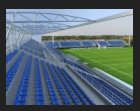

Odgođena utakmica Rijeke u Koprivnici

December 18, 2020

POPULAR CATEGORY

Vijesti	13991
Sport	6047
Mozaik	4393
Najnovije	2179
Biznis	2160
Kolumne	1686
Tehnologija	218

© Copyright © 2019 Rijeka danas.